

Inspreektekst Fons Kersten – behandeling POVI 2026, 17 april 2026

Voorzitter, Statenleden,

Dank voor de gelegenheid om hier namens de Limburgse Land- en Tuinbouwbond in te spreken over de Provinciale Omgevingsvisie 2026. Mijn naam is Fons Kersten en ik ben agrarisch ondernemer en portefeuillehouder omgevingsbeleid bij de LLTB.

Laat ik beginnen met wat wij positief vinden. Naar aanleiding van de zienswijzen en bestuurlijke gesprekken is de ontwerptekst aangepast en op punten is onze inbreng zichtbaar terug te vinden. Zo wordt het belang van de sector voor voedselvoorziening beter onderkend. Ook zien wij in het primair landbouwgebied ruimte voor ontwikkelkansen, zoals monomestvergisting. De aangekondigde actualisatie van het glastuinbouwbeleid sluit bovendien goed aan op de ontwikkeling van Greenport Zuidoost-Nederland.

Agrarische ondernemers willen bijdragen aan de opgaven waar Limburg voor staat, mits zij daar de ruimte en het perspectief voor krijgen.

De beschikbare ruimte voor de land- en tuinbouw blijft echter onder druk staan. Dat komt door de verdere verkleining van het primair landbouwgebied. Sinds 2021 is het primaire landbouw in Zuid-Limburg meer dan 55 procent kleiner geworden. Dit is het directe gevolg van de introductie van verwevingsgebieden en de verdere uitbreiding van de groenblauwe landbouwzone.

Juist deze zoneringen bepalen in toenemende mate wat waar nog mogelijk is voor agrarische bedrijven. Veel ondernemers vragen zich af: als ik niet of niet langer in het primair landbouwgebied lig, wat is dan nog mijn toekomstperspectief? Hoe gaat de provincie deze ondernemers helpen als zij te maken krijgen met strengere eisen of beperkingen in het landgebruik? Komen daar stimuleringsmaatregelen, vergoedingen en voldoende tijd voor transitie tegenover te staan, zodat dit geen uitrookbeleid wordt maar een realistisch ontwikkelpad.

Voor ons is het belangrijk om te benadrukken dat bedrijfsontwikkeling niet alleen in één zone relevant is. Bedrijven zitten in alle zones. Ook buiten het primair landbouwgebied zijn er ondernemers die willen investeren, extensiveren, omschakelen en toekomstbestendig worden. Als je daar te weinig ruimte voor laat, zet je niet alleen bedrijven vast, maar ook de beweging die je als overheid juist nodig hebt.

Extra eisen via kaartlagen en zoneringen mogen niet leiden tot een generieke verzwaring van de motiveringsplicht. Eventuele beperkingen moeten per gebied goed worden onderbouwd en altijd haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn, met reële termijnen en compensatie waar ondernemers worden geraakt. Vindt de provincie bijvoorbeeld het behoud van grasland belangrijk? Dan moet daar een werkbaar toekomstperspectief voor agrarische bedrijven tegenover staan.

Verder is een duidelijk verhaal vanuit de overheid van belang. Als een bedrijf op de huidige locatie niet op een toekomstbestendige manier door kan, dan moet je dat helder zeggen. Dan zijn er wat ons betreft twee routes: uitkoop en verplaatsing, of extensivering en aanpassing op de huidige locatie. Maar dan moet dat ook echt mogelijk worden gemaakt, met uitvoerbaar beleid, financiële middelen en vergunningverlening die werkt. Daarvoor is ook nodig dat er ruime mogelijkheden zijn voor verplaatsing naar het primaire landbouwgebied en dat niet te beperken tot bestaande VAB-locaties maar ook toe te staan op maagdelijke grond. Voor de toekomstbestendigheid van de bedrijven is ook relevant dat ruimte wordt geboden aan nevenactiviteiten bij die bedrijven waar dat verantwoord kan.

Wat daarbij ook schuurt, is de verhouding tussen de POVI, de omgevingsverordening en de Agrarische Blijversaanpak Limburg. Die blijversaanpak is bedoeld om agrariërs met goede plannen te helpen die in de praktijk vastlopen. In de POVI wordt die aanpak wel benoemd, maar wij zien in de ontwerp-omgevingsverordening geen hardheidsclausule hiervoor opgenomen. Onze vraag is daarom hoe de provincie de Agrarische Blijversaanpak Limburg wil laten werken als die ruimte juridisch niet herkenbaar is verankerd.

Voorzitter,

Afsluitend willen wij onze zorg uitspreken over de zogenoemde stallendeadline. Vergunningverlening heeft de afgelopen jaren grotendeels stilgelegen en juridisch erkende stalsystemen ontbreken. Daardoor is voor ondernemers grote rechtsonzekerheid ontstaan. Als je als overheid wel een deadline handhaaft, maar de route om daar te komen in de praktijk blokkeert, ontstaat een probleem dat ondernemers niet zelf kunnen oplossen. Daardoor wordt deze deadline in 2030, in ieder geval voor veel melkveehouderijbedrijven, een groot probleem. Wat ons betreft moet bij een actualisatie opnieuw serieus worden gekeken of deze verplichting nog realistisch, haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar is.

Ons uitgangspunt blijft daarom helder: alleen bedrijven die zich kunnen blijven ontwikkelen, kunnen ook daadwerkelijk bijdragen aan de opgaven waar Limburg voor staat.

Dank u wel.